

Urząd Miejski w Łowiczu

INFORMACJA
O PRZYGOTOWANIACH MIASTA
DO DZIAŁAŃ PRZECIWPOWODZIOWYCH

Łowicz, 2017

Materiał źródłowy – „Plan Operacyjny Bezpośredniej Ochrony Przed Powodzią Miasta Łowicza”
(przygotowany przez Biuro Projektowo-Usługowe Wodnych Melioracji, Wodociągów i Kanalizacji
„Melwodprojekt” Sp. z o.o. w Warszawie) – stanowi część składową studium pn. „Program
zabezpieczenia przeciwpowodziowego powiatu łowickiego”. Jako materiał pomocniczy wykorzystano elementy
„Planu Ewakuacji Ludności z Terenu Miasta Łowicza”.

SPIS TREŚCI

1. Strona tytułowa	1
2. Informacja źródłowa.....	2
3. Spis treści.....	3
4. Wstęp.....	4-5
5. Charakterystyka terenów zagrożonych powodzią.....	5-6
6. Możliwości zabezpieczenia miasta w zakresie zdrowotnym, sanitarnym..... i weterynaryjnym.....	6-7
7. Udzielanie pomocy materialnej.....	7-8
8. Ewakuacja ludności.....	8-9
9. Dostępne materiały, wyposażenie oraz sprzęt przeciwpowodziowy.....	9-11
10. Kierunki działań zapobiegawczych.....	11-12
11. Pozyskiwanie informacji.....	12-13
12. Zagrożenie powodziowe w zapisach gminnego planu zagospodarowania przestrzennego.....	13-14
13. Utrzymanie i konserwacja urządzeń wodnych.....	14-16
14. Ludność na terenach zagrożonych.....	16
15. Problematyka zagrożeń powodziowych w placówkach oświatowych i wychowawczych.....	16
16. Źródła informacji.....	17
17. Uzyskiwanie pomocy.....	17
18. Dostawy wody.....	18
19. Podsumowanie.....	18-19
20. Zestawienie instytucji współdziałających na różnych etapach w akcji przeciwpowodziowej.....	20-21

Wstęp

Zgodnie z zamieszczoną we wstępie informacją, zasadniczym dokumentem regulującym kwestie ochrony przeciwpowodziowej w Gminie Miasto Łowicz jest „**Plan operacyjny bezpośredniej ochrony przed powodzią Miasta Łowicza**”. Jego treścią jest program ochrony przed zagrożeniami, jakie stwarza występowanie powodzi w obrębie granic administracyjnych łowickiej aglomeracji. Dotyczy to przede wszystkim zagrożeń występujących w dolinach rzek i kanałów będących dopływami i zasilającymi rzekę Bzurę podczas przepływów wielkich wód powodziowych.

Ocena zagrożenia przeciwpowodziowego Miasta Łowicza wskazuje, że część południowa miasta z płaskim ukształtowaniem terenu i licznymi wgłębieniami w rejonach dolin rzek Bzury, Uchanki i Zielkówki, a także Kanału Kostka i Kanału „17” w czasie występowania długich intensywnych opadów deszczu znajduje się w sytuacji zdecydowanie bardziej niekorzystnej od pozostałych terenów miejskich. To właśnie południowe rejony Miasta są najbardziej narażone na podtopienia z powodu wylewania wód z koryt rzecznych. Tytułem uzupełnienia należy jednak podkreślić, że Łowicz w jego południowej części chroniony jest wałem przeciwpowodziowym. Jest on usytuowany pomiędzy mostem drogowym w ciągu ul. Warszawskiej, a mostem na drodze Nr 14 do Łodzi w ciągu ul. Zamkowej. Jego całkowita długość wynosi 2,1 km.

Rzeźba terenów należących do północnej części Miasta sprawia, że kilkumetrowa różnica poziomów, w stosunku do niżej położonej jego części południowej, przyczynia się do tego, że gleby są tutaj bardziej suche i nie ma obawy ich podtopienia. Wywyższenie tego rejonu ze spadkiem ogólnym w kierunku Bzury, której dolina biegnie w kierunku wschodnim, skutecznie uniemożliwia powstawaniu, większych podtopień i powodzi w tych okolicach. Pomimo to, również i tutaj, od ul. Zamkowej do ul. Blich biegnie niski wał przeciwpowodziowy długości 600 m.

Biorąc pod uwagę fakt usytuowania Łowicza nad rzeką Bzurą oraz ujściowymi odcinkami kilku pomniejszych rzek i cieków wodnych bezpośrednio ją zasilających, z których na pierwszym miejscu należy wymienić rzeki: Zwierzyniec, Zielkówkę, Uchankę i Kanał Kostka, wiosenne roztopy i okresowo lokalnie występujące długotrwałe opady deszczu w zlewniach wymienionych cieków są główną przyczyną powstawania zagrożenia powodziowego na tym terenie.

Jego odzwierciedleniem były powodzie, które nawiedzały Miasto w latach 2009-2010 (w ich zasięgu znalazły się również rejony Łowicza bardziej zurbanizowane). Wobec podejmowanych na szeroką skalę wysiłków, ukierunkowanych na prowadzoną wielotorowo siłami ratowniczymi różnego szczebla likwidację skutków powodzi, ich dobre współdziałanie, przyniosło pozytywne efekty.

Południowo-zachodnią granicę Miasta tworzy jedna z pomniejszych rzek – Uchanka. Jej przebieg na tym odcinku znajduje się w bliskiej odległości od drogi wodącej do Łodzi. Na prawym jej brzegu, umiejscowionych jest 5 budynków gospodarskich, podtapianych okresowo wodami pochodzącymi z wezbranej najczęściej wiosną rzeczki. W tym rejonie znajdują się także liczne zabudowania mieszkalne i bud. gospodarskie przy ul. Łódzkiej, przy której dochodzi niemal każdej wiosny do pojawiających się okresowo podtopień i zalewania pobliskich domostw.

Ważną dla Miasta rolę odgrywa Kanał Kostka, odprowadza on nadmiar wód opadowych z terenów, którymi przebiega, przede wszystkim z ul. Kaliskiej, Sikorskiego, Kazimierczaka i Zielnej. Przeprowadzone prace modernizacyjne przywróciły mu należyty stan techniczny, umożliwiając swobodne odprowadzanie wody z tych rejonów.

Głównym zadaniem Kanału „17”, zasilającym rzekę Uchatkę, jest odprowadzanie nadmiernych ilości wody z zachodniej części osiedla Górki i rejonu wsi Piłaszków.

W przebiegu rzeki Zielkówki, za Lasem Miejskim, zlokalizowane są stosunkowo niewielkie 2 zbiorniki wodne dzierżawione przez PZW Skierniewice – nie stanowią one jednak szczególnego zagrożenia powodziowego, posiadają nawet niewielkie możliwości retencyjne.

Z uwagi na stopień zagospodarowania terenu i sposób jego użytkowania, zważywszy na istniejące urządzenia zabezpieczenia przeciwpowodziowego /wały przeciwpowodziowe/, w przypadku znacznych wezbrań wód Bzury, tereny położone na zachód od ul. Zamkowej są zalewane prawie, co roku – ich ochrona nie jest możliwa. Dotyczy to, jednak przeważnie użytków zielonych i gruntów ornych, dlatego możliwe z tytułu powstałych strat popowodziowych i podtopień są minimalne. Sposób użytkowania i zagospodarowania dolin wymienionych powyżej rzek, będących dopływami Bzury, w czasie zaistnienia

groźby powodzi, wskazuje na konieczność, utrzymania spływów powodziowych we właściwych korytach tych rzek.

Spełnienie powyższego zadania realizowane jest przez wykorzystanie istniejącego potencjału retencjonowania nadmiaru wód prawostronnych dopływów Bzury w następujący sposób :

- wody z rzeki Uchanki kierowane są do sieci rowów melioracji szczegółowych użytków zielonych, poprzez sterowanie przepływem w rzece na jazie.
- wody z rzeki Zielkówki kierowane są do stawów dzierżawionych przez PZW. Stawy są uprzednio odpowiednio przygotowane do przyjęcia wody poprzez obniżenie jej lustra w okresie bezpośrednio poprzedzającym zagrożenie.
- w przypadku wystąpienia fali powodziowej na Uchance przy jednoczesnych niskich stanach w Zielkówce, nadmiar wody kierowany jest poprzez Kanał Ulgowy rz. Uchanki z wykorzystaniem jazu.

CHARAKTERYSTYKA TERENÓW ZAGROŻONYCH POWODZIĄ

Zasięg strefy zalewu terenów, leżących w granicach Miasta Łowicza, zagrożonych podtopieniami dotyczy tzw. wody o prawdopodobieństwie wystąpienia $p = 1\%$, tzn. występującej raz na 100 lat. Całkowita powierzchnia terenów, które mogą być zalane wynosi łącznie 663ha.

Głębokość zalewu w zależności od ukształtowania terenu jest bardzo zróżnicowana. Największa dotyczy terenu tuż przy samej rzece, ale w miarę oddalania się od niej zmniejsza się stopniowo.

Wszystkie strefy głębokości zalewu wg poszczególnych rejonów, wrysowano do części graficznej ww. planu; czyli mapę w sposób następujący:

I strefa-	głębokość ponad 1,5 m	- 228 ha
II strefa-	głębokość od 0,5 – 1,5 m	- 177 ha
III strefa-	głębokość do 0,5 m	- 258 ha
	Ogółem:	663 ha

Należy jednak podkreślić, że zgodnie z obecnymi przepisami, obszar zalany wodą, której głębokość nie przekracza 0,5m nie jest uznawany, jako obszar zatopiony.

W obszarze zalewu znajdują się przede wszystkim użytki zielone (70-80% ogólnej powierzchni zalewu), grunty orne (10-20%), a także w mniejszym stopniu lasy, sady, tereny działkowe oraz tereny zurbanizowane wyposażone w infrastrukturę techniczną.

Zasięg zalewu obejmuje również m.in.: ujęcia wody na lewym brzegu Bzury, wyloty kolektorów i przepustów wałowych, osiedla mieszkaniowe i domy jednorodzinne położone na niższych terenach, a także oczyszczalnię ścieków.

Należy wyraźnie podkreślić, że równoległe z działaniami ukierunkowanymi na retencjonowanie i utrzymanie wezbranych wód w korytach mniejszych dopływów Bzury, koniecznością jest prowadzenie prac skoncentrowanych głównie na obronie i ewentualnym wzmacnianiu istniejących wałów przeciwpowodziowych.

rz. Zielkówka

Warto zapamiętać, że na bezpieczeństwo zamieszkałej w Łowiczu ludności ma ogromny wpływ zabudowa i sposób zagospodarowania dolin prawostronnych dopływów i cieków zasilających rzekę Bzurę. Ewentualna fala powodziowa powstała wskutek intensywnych i gwałtownych opadów atmosferycznych może dotrzeć do Miasta od strony południowej w bardzo krótkim czasie. Historia pokazała, że tak właśnie wyglądał bieg wydarzeń w czasie pamiętnej powodzi w roku 1999. Z tego powodu, wysiłek biorących w akcji przeciwpowodziowej sił, musi być skupiony przede wszystkim na ograniczeniu wielkości fali powodziowej dopływającej do silnie zurbanizowanych

terenów miejskich w południowym rejonie Miasta. Pomaga w tym wykorzystanie retencjonowania wody w rowach melioracyjnych i stawach, wzdłuż rzeki Zielkówki.

rz. Uchanka

W miarę niekorzystnego rozwoju sytuacji, istotnym zagrożeniem mogą okazać się też wody rzeki Uchanki. Istotnym wówczas będzie zabezpieczenie terenów położonych po jej wschodniej stronie. Pomoże w tym ustawienie przegrody dolinowej, ułożonej z worków z piaskiem, w oparciu o korpus drogowy ul. Prymasowskiej od ul. Piaskowej do nasypu toru kolejowego i wzdłuż ul. Składowej.

Ważną dla wszystkich mieszkańców Miasta Łowicza informacją jest wiadomość, że podstawowym sposobem zabezpieczenia przed zalaniem jest obłożenie wszystkich okienek w dolnych partiach budynków, wejść do piwnic oraz wjazdów do niżej usytuowanych garaży, workami z piaskiem i uszczelnianie folią.

rz. Zwierzyniec

Prowadzenie działań ograniczających ewentualne skutki fali powodziowej, spływającej wodami tej rzeki ogranicza się do doraźnego zabezpieczenia budynków mieszkalnych i gospodarskich workami z piaskiem i uszczelnianiu folią.

MOŻLIWOŚCI ZABEZPIECZENIA MIASTA W ZAKRESIE ZDROWOTNYM, SANITARNYM I WETERYNARYJNYM

Zabezpieczenie zdrowotne

Ochrona zdrowia i życia mieszkańców Miasta w przypadku dużej powodzi, jest organizowana głównie w oparciu o siły i środki zadysponowane przez Zespół Opieki Zdrowotnej w Łowiczu.

W analizowanej na niniejsze potrzeby akcji powodziowej Służba Zdrowia realizuje swoje zadania wg wymienionych poniżej zasad:

1. Natychmiastową pomoc medyczną zapewnia poszkodowanym mieszkańcom Miasta Zespół Opieki Zdrowotnej - Szpital Miejski w Łowiczu. W przypadku braku dostatecznej ilości miejsc, poszkodowani zostaną przewiezieni transportem Wojewódzkiej Kolumny Transportu Sanitarnego w Łodzi za pośrednictwem swych Oddziałów Terenowych do pobliskich szpitali w Kutnie, Sochaczewie i Skierniewicach.
2. Czas dojazdu karetki pogotowia w miejsce zdarzenia na terenie Miasta wynosi maksymalnie 4-5 min., poza Miastem wydłuża się do 15-20 min.
3. W sytuacjach wyższej konieczności, na wniosek Dyrektora łowickiego ZOZ dotychczasowe ilości transportu sanitarnego mogą być zwiększone.
4. W przypadku groźby powstania szczególnego zagrożenia życia, przewóz poszkodowanych będzie prowadzony również z wykorzystaniem karetki typu „R”.
5. Szczególnego rodzaju rezerwowym zapleczem ZOZ, podczas występowania zwiększonej ilości poszkodowanych jest możliwość powołania Oddziału Pierwszej Pomocy Medycznej typu „B”. Oddział jest w stanie udzielić pomocy 200-350 osobom w ciągu 24 godzin.

W przypadkach klęsk żywiołowych, takich jak powódź, Dyrektor ZOZ posiada możliwość powoływania do pracy na wniosek Powiatowego Inspektora Sanitarnego dodatkowych osób z wykształceniem medycznym, uzupełniających skład personelu medycznego w niezbędnym zakresie.

W uzgodnieniu z Burmistrzem Miasta może on również wydawać zarządzenia /na wniosek Powiatowego Inspektora Sanitarnego/, których realizacja zapewni mieszkańcom ochronę zdrowia na odpowiednim poziomie. Na wypadek zdarzeń nadzwyczajnych, w kompetencjach Dyrektora ZOZ leży też zabezpieczenie niezbędnej ilości leków i środków opatrunkowych z zapasów „Rezerw Terenowych”.

Biorąc pod uwagę możliwość wystąpienia sytuacji, w której koniecznością będzie ewakuacja ZOZ, Szpital Miejski nawiązał współpracę z Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Łowiczu, której hala sportowa, Uchwałą Zarządu Miasta (z dnia 6.06.2000 r.) może być udostępniona na ten cel w przypadku zaistnienia zagrożenia pożarowego, aktu terroru lub innego zagrożenia, stwarzającego konieczność alokacji chorych.

Pomieszczenia hali sportowej mogą jednocześnie stanowić bazę rezerwową możliwości lokowania ewakuowanych mieszkańców Miasta podczas klęsk żywiołowych, w tym w czasie wystąpienia zagrożenia powodziowego.

Zabezpieczenie sanitarne

Wykrywaniem zagrożeń bakteriologicznych i epidemiologicznych w czasie prowadzenia, jak i po zakończeniu działań akcji przeciwpowodziowej - zajmuje się Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Łowiczu. Jej główne zadania koncentrują się na:

- Nadzorowaniu i kontroli żywności w obiektach objętych rejonem ewakuacji na zagrożonym terenie.
- Zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych i zatruc pokarmowych.
- Przeprowadzeniu dezynfekcji studni i pomieszczeń zalanych wodą.
- Nadzorowaniu jakości wody pitnej.

Na bazie Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Łowiczu utworzono Ruchomą Grupę Rozpoznania Skażeń, obejmuje ona zasięgiem swego działania Miasto Łowicz i cały powiat łowicki. Wypracowane przez nią własne procedury postępowania, mają na celu ograniczenie zasięgu i rozmiaru, powstałych już zagrożeń.

Zabezpieczenie weterynaryjne

Zabezpieczeniem działań weterynaryjnych na terenach objętych powodzią zajmie się instytucja szczebla powiatowego, czyli Inspekcja Weterynaryjna Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Łowiczu. Prowadzi ona swoją statutową działalność także na rzecz Miasta Łowicza. Zarówno w okresie, gdy zagrożenie nie występuje, jak i w sytuacjach, kiedy ma miejsce sytuacja szczególna, m.in. w czasie zaistnienia zagrożenia powodziowego, do jej kompetencji należy:

- Kierowanie specjalistycznymi działaniami w przypadku powstania epidemii chorób zakaźnych wśród zwierząt w celu ich lokalizacji, rozpoznania i likwidacji.
- Rozpoznawanie zagrożeń powstających chorób zakaźnych zwierząt.
- Organizowanie przeglądów pomieszczeń zastępczych dla ewakuowanych zwierząt, zabezpieczanie wody i paszy dla zwierząt wraz z określeniem sposobów odkażania pomieszczeń, wody, paszy i narzędzi, a ponadto, ustalanie i wskazanie miejsc prowadzenia kwarantanny i obserwacji zwierząt oraz miejsc zbiórki zwierząt padłych z jednoczesnym określeniem sposobu ich utylizacji.
- Prowadzenie badań kontrolnych stanu pomieszczeń i jakości spożywanej przez ewakuowane zwierzęta paszy.
- Kontynuowanie stałego nadzoru nad bezpieczeństwem zdrowotnym produktów i surowców pochodzenia zwierzęcego i ochroną zdrowia publicznego mieszkańców Miasta i Powiatu Łowickiego.

UDZIELANIE POMOCY MATERIALNEJ

Pomoc materialną poszkodowanej lub ewakuowanej w wyniku powodzi ludności organizuje na rzecz Miasta Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu. W ramach tej pomocy, poszkodowani otrzymają ciepłe posiłki i napoje, oraz ciepłą odzież, śpiwory i koce.

Do współdziałania w niesieniu pomocy mieszkańcom włączy się Wydział Spraw Społecznych, wspierany w miarę swoich możliwości przez Samodzielne Stanowisko ds. Zarządzania Kryzysowego. Zakupiono na ten cel 65 łóżek polowych z materacami i 50 koców. Niezbędne potrzeby w tym zakresie wskazują na konieczność, zwiększenia w budżetach własnych środków na zakup sukcesywnie gromadzonych przez

Urząd Miejski w Łowiczu rezerw o najpotrzebniejsze wyposażenie, np. bielizny pościelowej, termosów, śpiworów, czajników itp.

Funkcjonujące na terenie Miasta organizacje społeczne (np. PCK czy Caritas Polska) oraz pozarządowe (Łowickie Stowarzyszenie „Dać Szansę”, współpracujące z Bankiem Żywności), włączają się aktywnie w niesienie pomocy potrzebującym. Ich rolą będzie przede wszystkim wydawanie ciepłych posiłków i odzieży, zapewnienie noclegu w ramach posiadanych limitów miejsc. Równoległe będą one organizować doraźne zbiórki artykułów pierwszej potrzeby (np. mąki, cukru, makaronu, odzieży, leków), rozprowadzanych wśród wszystkich potrzebujących.

Wykaz organizacji udzielających różnej formy wsparcia i pomocy w Łowiczu przedstawia się następująco:

1. **CARITAS POLSKA**
Siostry Bernardynki, Al. Sienkiewicza 15 - wydawanie 30 posiłków dziennie
tel. (46) 837-34-63
2. **Oddział Rejonowy PCK**
ul. Stanisławskiego 23/5, posiada możliwość wydawania 30 posiłków dziennie
tel./fax. (46) 837-21-80
3. **Noclegowania MOPS**, ul. Kaliska 6 B - posiada 17 miejsc noclegowych, obiekt wyposażony w łazienki z prysznicami, oddzielna kuchnia. Tel. 792-792-412
4. **Łowickie Stowarzyszenie „Dać Szansę”**
ul. Mostowa 4 - świadczy m.in. pomoc charytatywną, oferując potrzebującym żywność przekazywaną przez Bank Żywności; odbiorcami tej formy pomocy są głównie osoby niepełnosprawne z powiatu łowickiego i zgierskiego, tel. 602-406-587.

W tym miejscu należy dodać, że w 2015 r. staraniem Miasta Łowicza oddano do użytku noclegownię miejską. Zaadaptowany na ten cel budynek administracyjno – biurowy MOPS przy ul. Kaliskiej 6B obecnie zapewnia 25 miejsc noclegowych z oddzielnym węzłem sanitarnym, kuchnią i niezbędnym wyposażeniem.

Naczelnym koordynatorem wszelkich przedsięwzięć w powyższym zakresie jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu. Możliwości zabezpieczenia socjalno-bytowego dla doraźnie ewakuowanych w wyniku powodzi lub uszkodzonych mieszkańców przedstawia poniższe zestawienie, niezbędnego podczas tego rodzaju zdarzeń wyposażenia, materiałów i środków.

Jednostka odpowiedzialna za przygotowanie materiałów i środków socjalno-bytowych:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu, ul. Kaliska Nr 6, tel./fax. (46) 837-41-55, 837-39-43 we współpracy z Oddziałem Rejonowym PCK w Łowiczu, ul. Stanisławskiego 23/5, tel./ fax (46) 837-21-80.

Dostępne wyposażenie, materiały i podstawowe środki dla osób potrzebujących, po reorganizacji PCK, rozmieszczono w kilku centralnych Magazynach Interwencyjnych na terenie kraju. Najbliższy z nich znajduje się w Zgierzu. Osoby będące w potrzebie mogą zgłaszać się poprzez PCK po pomoc w postaci art. pierwszej potrzeby (są to m.in. następujące artykuły: koc, śpiwór, materac, prześcieradło, świece, termos, latarka, itp.).

EWAKUACJA LUDNOŚCI

W wyniku zagrożeń, w tym m.in. powodziowych, dostateczną ochronę ludności Miasta zapewnia ewakuacja na teren Gminy Łowicz i (w zależności od potrzeb) Gminy Kiernozia. Taki wariant przewiduje „Plan ewakuacji ludności z terenu Miasta Łowicza”.

Zapewnienie dostatecznej ochrony ludności wiąże się ze wskazaniem miejsc, w których ewakuowana lub uszkodzona ludność będzie tymczasowo rozlokowana. Wytypowano na ten cel pomieszczenia podległych Burmistrzowi placówek szkolnych. Wśród wyznaczonych obiektów znajdują się także m.in. budynki administracyjne,

a w razie konieczności także podpiwniczenia wolnostojących budynków w zasobach komunalnych Miasta. Zestawienie ww. placówek szkolnych zawiera tabela Nr 1 :

Lp.	Nazwa szkoły /adres/	Posiadane Zaplecze	Możliwości zakwaterowania /pojemność/
1	2	3	4
1.	Zespół Szkół ul. Grunwaldzka 9	2 sale gimnastyczne Szatnia	1.320
2.	Szkoła Podstawowa Nr 4 ul. Stanisławskiego 31	1 sala gimnastyczna Natryski	1.100
R A Z E M :		3 sale gimnastyczne	2.420

Rezerwowe zaplecze bazy obiektów przewidywanych do zakwaterowania ludności doraźnie ewakuowanej lub poszkodowanej pozwala uzupełnić istniejąca na terenie Miasta baza hotelowa, a mianowicie:

1. Hotel „LOVICZ”, ul. Warszawska 9A, tel/fax (46) 837-43-38 (200 miejsc w pok. 1, 2, 3, 4 os.);
2. Hotel „POLONIA”, pl. Stary Rynek 4, 502-011-666, (46) 838-30-18 (51 miejsc w pok. 1, 2, 3, 4 os.);
3. Hotel „ANETA”, ul. Powstańców 1863 r. Nr 12, tel. 603-615-480, (46) 837-04-48 (65 miejsc w pok. 2, 3 os.);
4. Hotel „ECO”, ul. Podrzeczna 22, tel/fax (46) 830-00-05, 830-00-78, 602-620-147 (49 miejsc w pok. 1, 2, 3 os.);
5. Noclegownia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu (dla osób bezdomnych oraz osób będących w trudnej sytuacji życiowej), ul. Kaliska 6B, tel. 792-792-412 (17 miejsc).

DOŚWIADCZENIA, WYPOSAŻENIE ORAZ SPRZĘT PRZECIWPOWODZIOWY

Doświadczenia lat ubiegłych (szczególnie 2009-2010) potwierdzają występowanie na terenie Miasta Łowicza zagrożeń powodziowych w wymienionej skali, stąd konieczność gromadzenia rezerw środków ochrony przed powodzią, które w miarę możliwości finansowych, są corocznie uzupełniane.

Przy założeniu, że podwyższenie korony wałów przeciwpowodziowych na odcinku 1km o 0,5m niezbędnych jest 12.000 szt. worków, potrzeby Miasta w tym zakresie są ogromne. W związku z powyższym, kontynuacja priorytetowego zadania, jakim jest gromadzenie i bieżące uzupełnianie posiadanych rezerw tych materiałów i środków jest uzasadnioną koniecznością.

Obecnie, zgromadzone w magazynie własnym rezerwy worków przeciwpowodziowych wynoszą ok. **55.000 szt.** Warto podkreślić, że wzorem lat ubiegłych, w bieżącym roku również planuje się zakupy tych niezastąpionych we wczesnej fazie działań ochr. przed powodzią materiałów. Tytułem uzupełnienia należy dodać, że w zasobach Powiatowego Magazynu Przeciwpowodziowego znajduje się kolejne **52.000 szt.** worków przeznaczonych na wsparcie jednostek samorządowych powiatu łowickiego.

Wyczerpanie rezerw własnych daje możliwość zwrócenia się o pomoc w uzupełnieniu brakujących środków do organów wyższego szczebla: Starostwa Powiatowego lub bezpośrednio do Wojewody Łódzkiego. Należy przypomnieć, że taki wariant wykorzystano podczas powodzi w 2010 roku, kiedy to na wniosek Burmistrza Miasto uzyskało wsparcie z Wojewódzkiego Magazynu Przeciwpowodziowego dzięki natychmiastowemu użyczeniu dużej mocy zestawów stacjonarnych pomp ssących z agregatami prądotwórczymi na czas prowadzenia działań w zagrożonym rejonie. W dalszym etapie prowadzonych działań, otrzymaliśmy z środków rządowych dotację celową, we wnioskowanej kwocie 100.000 zł, na usuwanie skutków klęsk żywiołowych.

Nieodzownym w prowadzeniu ochrony przeciwpowodziowej sprzętem ciężkim dysponuje w pierwszej kolejności, Zakład Usług Komunalnych w Łowiczu. Uzupełniają go również bazy transportowe firm budowlanych i pokrewne w prowadzeniu takiej działalności lokalne przedsiębiorstwa. W sytuacjach nagłego wystąpienia zagrożenia powodziowego (praktycznie od zaraz) do dyspozycji sił ratowniczych może być przeznaczony następujący sprzęt ciężki w ilości :

- koparki - 7 (w tym: 4-y typ. Banford, 2-e typ. Ostrówek, 1-na Waryński - obrotowa);
- ciągniki z przyczepami - 2;
- samochody wywrotki - 4 (w tym: 2-a Kamazy, 1-n Star, 1-n Liaz);
- samochody ciężarowe - 2 typ. Jelcz (skrzyniowe);
- samochody dostawcze - 11 (w tym: 3-y typ. Lublin, 3-y typ. Ford, 1-n VW ze skrzynią, 1-n Ford samowyladowczy, 1-n Ford skrzyniowy, 2-a VW ze skrzynią);
- samochód osobowy - 1 (VW Kangoo).

Dostępna baza magazynowa ZUK wraz z dobrymi rozwiązaniami komunikacyjnymi w zakresie dogodnego i szybkiego dojazdu do składowiska piasku przy ul. Armii Krajowej 2 B, stanowią dodatkowy atut właściwego spojrzenia na skalę problemu lokalnych zagrożeń powodziowych.

Konieczność użycia w akcji powodziowej śmigłowca i potrzeba lokalizacji miejsca na jego lądowisko poza strefą zalewową, spowodowała wyznaczenie do tego celu tymczasowego terenu w rejonie ulic Papieskiej oraz Błogosławionej Bolesławy Lament. Jego styczność z obiektami łowickiego ZOZ-u, skracająca do minimum drogę transportu uszkodzanego do lądowiska, utwierdza w przekonaniu, że wskazane miejsce jest najdogodniejszym z możliwych.

Ujęte planem przedsięwzięcia zawierają, ważne z punktu widzenia ochrony przeciwpowodziowej, zadania prowadzenia, utrzymywania i stałego doposażania Magazynu Przeciwpowodziowego.

Gmina Miasto Łowicz nie posiada typowego magazynu przeciwpowodziowego, jego rolę pełni jednakże:

1. Baza magazynowa ZUK w Łowiczu, ul. Armii Krajowej 2 b gromadząca m.in.: agregaty prądotwórcze, sprzęt ciężki typu: koparki, spycharki, ciągniki z przyczepami, samochody wywrotki i ład owarki. Wymienione środki uzupełnia sąsiadujące z ZUK składowisko piasku, dysponujące niezbędną ilością tego materiału.
2. Magazyn Miejski OC przy ul. Kaliskiej 6 B.

Dostępny sprzęt oraz środki niezbędne w prowadzeniu ochrony przeciwpowodziowej zgromadzone w magazynie Obrony Cywilnej wymienia n.w. zestawienie tabelaryczne. Materiały stanowiące jego wyposażenie wyszczególniono w tabeli nr 2 :

Lp.	Wyszczególnienie materiałów	Ilość szt.	Lp.	Wyszczególnienie materiałów	Ilość szt.
1	2	3	4	5	6
1.	Worki polipropylenowe	55.000	18.	Reflektor (szperacz) ładowalny JML-2940	1
2.	Folia budowlana (m ²)	4.300	19.	Megafon głośnomówiący (25W)	1
3.	Geowłóknina filtracyjna (m ²)	900	20.	Taczki	2
4.	Buty gumowo-filcowe	40	21.	Pily spalinowe STHIL	2
5.	Spodniobuty do pracy w wodzie, wysokie - na szelkach /par/	11	22.	Radiotelefony HYT TC 700	2
6.	Buty rybackie - wodery (par)	25	23.	Łóżko połowe z materacem	65
7.	Buty gumowe (par)	20	24.	Plandeki okryciowe	19
8.	Łom	3	25.	Łopaty	50
9.	Łopata	36	26.	Latarki elektryczne	10
			27.	Siekiery	10

10.	Oskard ciężki	5	28.	Kilofy	5
11.	Szpadel	20	29.	Namioty 2-osobowe	11
12.	Pompy spalinowe (w tym: 3-y pływające Niagara 1, 1-a szlamowa SUBARU)	4	30.	Koc	72
			31.	Piła poprzeczna	5
13.	Agregaty prądotwórcze (ZUK)	2	32.	Linki mocujące do plandek okr.	10
14.	Koc izotermiczny (cienki)	10	33.	Termos 10 litr.	1
15.	Taśma ostrzegawcza	5 rolek	34.	Śpiwór	88
16.	Generator prądu 6,5kW (K-AK6500 KALTMANN)	1	35.	Skuwacz do lodu	10
17.	Latarka elektryczna	50	36.	Sznur do wiązania worków z piaskiem (250mb/szt.)	4 rolki

Uzupełnieniem materiałów i niezbędnych środków do prowadzenia działań przeciwpowodziowych i likwidacji skutków powodzi na potrzeby oczekujących wsparcia samorządów jest dobrze wyposażony Powiatowy Magazyn Przeciwpowodziowy. Jego wyposażenie stanowią:

1. worki przeciwpowodziowe	- 52530 szt.	21. plomby ołowiane	- 1kg
2. kombinezon wędkarski	- 14 szt.	22. szczypce uniwersalne	- 3 szt.
3. buty gumowe męskie	- 20 par	23. obcinaczki czołowe	- 3 szt.
4. buty filcowe	- 15 par	24. drut do plomb	- 0,5 kg
5. rękawice robocze wzm. skórą	- 60 par	25. taczka	- 2 szt.
6. płaszcz przeciwdeszczowy	- 30 szt.	26. plombownica	- 1 szt.
7. komplet przeciwdeszcz. (spodnie+kurtka)	- 20 kpl.	27. drut ocynkowany	- 4 kg
8. taśma ostrzegawcza	- 10 szt.	28. kamizelka ratunkowa	- 5 szt.
9. apteczka stalowa	- 1 szt.	29. koło ratunkowe	- 1 szt.
10. gaśnica proszkowa	- 1 szt.	30. rzutka ratunkowa	- 5 szt.
11. rękawice robocze	- 100 par	31. latarka szperacz	- 1 szt.
12. łopata	- 40 szt.	32. latarka akumulatorowa	- 9 kpl.
13. szpadel	- 20 szt.	33. lina stalowa „10” 5m dł.	- 2 szt.
14. kilof	- 5 szt.	34. lina stalowa „10” 10m dł.	- 2 szt.
15. łom	- 5 szt.	35. lina stalowa „10” 20m dł.	- 2 szt.
16. sznurek	- 9 rolek	36. drabina metalowa 6m	- 1 szt.
17. siekiera 1,0kg	- 5 szt.	37. drabinka 3-stopniowa	- 1 szt.
18. siekiera 1,5kg	- 5 szt.	38. ponton HONDA	- 1 szt.
19. podnośnik farmerski do 3t.	- 2 szt.	39. folia hydroizolacyjna PVC	- 3015 m ²
20. nóż na ostrza łamane	- 10 szt.	40. plandeka ochronna	- 9 szt.

Na wyposażeniu Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego znajduje się także:

1. agregat prądotwórczy 10kW	- 1 szt.
2. maszt oświetleniowy 1,5kW	- 2 szt.

Niezależnie od ww. zestawień, wszystkie biorące w akcji przeciwpowodziowej jednostki ratownicze na czele z siłami Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej, wykorzystują głównie sprzęt własny.

KIERUNKI DZIAŁAŃ ZAPOBIEGAWCZYCH

Jednym z elementów aktywnego działania władz miasta na rzecz poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego na podległym terenie jest uczestnictwo Gminy Miasto Łowicz w *Programie Bezpieczeństwa Powodziowego w Regionie Wodnym Środkowej Wisły*, koordynowanym na szczeblu województwa przez Pełnomocnika Wojewody Łódzkiego (ds. wym. programu). Nawiązana w tym zakresie w 2012 r. współpraca z Wojewodą Mazowieckim, poprzedzona długim etapem konsultacji wojewódzkich, zaowocowała zgłoszeniem do realizacji szeregu, ważnych z punktu widzenia przedmiotowej problematyki zadań inwestycyjnych, rzutujących bezpośrednio na wyraźną poprawę ochrony przeciwpowodziowej Łowicza. W pierwszej kolejności należy tu wymienić:

1. Budowę wałów przeciwpowodziowych rz. Uchanki dł. 450 m (wraz z zabezpieczeniem przeciwfiltracyjnym w korpusie i podłożu wału). Zrealizowanie inwestycji poprawi ochronę zabudowy mieszkalnej i mieszkalno-

gospodarczej w ul. Jastrzębskiej oraz okolicznych ulic, umożliwi jednocześnie wzmocnienie ochrony zach. części miasta, szczególnie dzielnicy GÓRKI. **Przewidywany koszt inwestycji: ok. 950 tys. zł.**

2. Budowa wału przeciwpowodziowego rz. Uchanki dł. 495 m (oraz niezbędnych zabezpieczeń przeciwfiltracyjnych), jazu piętrzącego oraz zastawki na rowie odwadniającym. Zrealizowanie inwestycji będzie chronić mieszkańców ul. Makowiska i ul. Łódzkiej (wał zabezpiecza przed powodzią płd. część miasta i dzielnicę Łowicka Wieś o powierzchni 171 ha). Wał przeciwpowodziowy uznano za konieczny do wykonania ze względu ochronę części miasta i na stworzenie obszaru retencji wodnej w naturalnej dolinie rz. Uchanki. Obszar ten zajmie łącznie ok. 50 ha, w tym 12 ha na terenie miasta Łowicza. Zatrzymanie wody powodziowej w wyznacz. obszarze retencji zabezpieczy całkowicie lokalną społeczność od zagrożenia powodziowego. **Przewidywany koszt inwestycji: ok. 1,5 mln zł.**
3. Podwyższenie wałów przeciwpowodziowych rz. Bzury i przebudowa trzech istniejących przepustów wałowych (wał prawy: długość obwałowania 2,25 km, wał lewy: długość obwałowania 1,1 km) z wykonaniem zabezpieczeń przeciwfiltracyjnych korpusu i podłoża wału. Realizacja zadania pozwoli na zminimalizowanie możliwych szkód i strat powodziowych w przyszłości dzięki wyraźnemu wzrostowi bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, zmniejszając przy tym ryzyko skażenia wód. Stan techniczny wałów i jego infrastruktury techn., która ochrania ok. 370 ha powierzchni całkowitej miasta, ulegnie zdecydowanej poprawie. **Szacunkowy koszt zadania: 2,8 mln zł.**
4. Budowa wału przeciwpowodziowego (dł. obwałowania 1,8 km) wzdłuż kanału 17, zabezpieczającego Os. Górki oraz budowa jazu na rz. Bobrowce w dolinie rzeki Bzury (w części doliny przyległej do prawego brzegu). Wał ochrania ok. 30 ha obszaru miasta o zwartej zabudowie. W ramach przedsięwzięcia wał przeciwpowodziowy kanału 17-cie zabezpieczy przed zalaniem lewostronnej części Os. mieszkaniowego Górki. Jaz piętrzący stworzy możliwość utworzenia obszaru retencji wody o powierzchni 300 ha w tym ok. 152 ha przynależnych do części zachodniej miasta Łowicza i jednocześnie przywróci obszar naturalnej retencji w dolinie rzeki Bzury. Zatrzymanie wody powodziowej w wyznacz. obszarze retencji zabezpieczy całkowicie mieszkańców miasta od zagrożenia powodziowego **Szacunkowe koszty realizacji zadania: 4,5 mln zł.**
5. Budowa ścianek szczelnych, zabezpieczających mieszkańców ul. Arkadyjskiej i przyległą do niej zabudowę mieszkalną przed okresowym zalewaniem wodami rz. Zwierzyniec (wraz z przebudową jezdni), długości 200m (po 100 m prawo i lewostronnie) pod wiaduktem kolejowym w części doliny przyległej do lewego i prawego brzegu. Ścianka szczelna ochroni połączenie komunikacyjne (jedno z dwóch istniejących na terenie miasta miejsc bezkolizyjnego przekroczenia linii kolejowej) dzielnicy Bolimowska i osiedla domków jednorodzinnych tzw. os. Lotników w Łowiczu o powierzchni 165 ha. Realizacja zadania jest inwestycją, której oddziaływanie będzie dodatnio rzutować na ochronę środowiska poprzez likwidację zatorów ulicznych na przejazdach kolejowych w czasie okresowego wezbrania wód zmniejszając tym samym emisję spalin pojazdów w ruchu ulicznym w czasie pokonywania drogi okrężnej dł. ok. 8 km. Jednocześnie realizacja zadania poprawi drożność drogowego połączenia komunikacyjnego między Łowiczem a Warszawą i Skierniewicami, umożliwiając omińnięcie zatłoczonych dróg śródmiejskich. **Koszty realizacji zadania: 1,2 mln.**

Ze względu na długofalowy etap planowania i wdrażania do realizacji przyjętych projektów dot. zabezpieczenia przeciwpowodziowego podległych terenów, związany z rozłożeniem w czasie procesu przygotowania odpowiedniej dokumentacji projektowej, zawierającej wymagane decyzje i uzgodnienia, wykupem gruntów oraz właściwego rozpoczęcia wym. inwestycji, **planowany termin ich realizacji przypada na lata 2017-2020**, nie mniej jednak ich ostateczne zakończenie i wdrożenie do eksploatacji daje gwarancję skutecznej ochrony mieszkańców miasta oraz ich mienia przed zagrożeniem powodziowym w przyszłości. Warto zwrócić uwagę, że finansowanie przedmiotowych zadań w przeważającym stopniu będzie prowadzone przy współudziale źródeł zewnętrznych.

POZYSKIWANIE INFORMACJI

Ważna rola w działaniach zabezpieczających i poprzedzających, wystąpienie zagrożenia powodziowego przypada zbieraniu informacji i ocenie bieżącej sytuacji – nie tylko lokalnej.

Dla rzeki Bzury istotną informacją w czasie spodziewanej powodzi, są stany wody na wodowskazie Kwiatkówek, położonym ok. 55km powyżej Łowicza na terenie powiatu łęczyckiego. Na tej podstawie, można określić prognozowany stan wody w Łowiczu i zasięg zalewu. Czoło fali powodziowej przemieszcza się w kierunku Łowicza w czasie ok. 10-12 godzin. Ten margines czasu daje możliwość podejmowania natychmiastowych działań zabezpieczających w strefie spodziewanego zalewu.

Przewidywanie powodzi na mniejszych rzekach – nieposiadających wodowskazów, dokonywane jest wyłącznie na podstawie meteorologicznych prognoz i bieżących obserwacji.

W Łowiczu brak jest posterunków wodowskazowych, pozostałością po nieczynnym wodowskazie „Łowicz”, usytuowanym niegdyś na prawym przyczółku, nieistniejącego już dziś Mostu Warszawskiego na rzece Bzurze, jest łąta wodowskazowa w korycie rzeki i na filarze nowoczesnej przeprawy mostowej, wybudowanej kilka lat temu w tym samym miejscu. Odtworzenie łąty i wystarczająco długi okres obserwacji, prowadzonych w latach 1928-1980, pozwala określić z dużym prawdopodobieństwem niezbędne wyliczenia spodziewanej wysokości fali powodziowej.

W okresie zaistnienia powodzi sąsiednie gminy są zobowiązane do wzajemnego przekazywania informacji o rozwoju sytuacji powodziowej. W tym kontekście, ważną dla Łowicza jest informacja o osiągnięciu stanu wody brzegowej w dopływach Bzury, oraz stanu ostrzegawczego i alarmowego na wodowskazie Kwiatkówek i Łowicz.

Wielokrotnie każdego roku, w czasie podwyższonych stanów wód Wydział Spraw Komunalnych i Reagowania Kryzysowego UM w Łowiczu monitoruje sytuację powodziową na podległym terenie wykonując, niezależnie od pory dnia i nocy, stałe cegodzinne odczyty wskazań wodowskazu na rzece Bzurze. Jednocześnie prowadzone są bieżące obserwacje wszystkich rzek i cieków wodnych na terenie miasta. W tego rodzaju działania, zaangażowana jest również łowicka OSP.

Niezależnie od kierunków działań służb miejskich, także PSP oraz służby Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego monitorują bieżącą sytuację powodziową, prowadząc własne odczyty. Dynamiczny rozwój sytuacji wymaga stałej, 24-o godzinnej obserwacji i niezbędnej w tego typu zadaniach, wzajemnej wymiany informacji. Doświadczenie realizowanych zadań związanych z prowadzeniem szeroko zakrojonej ochrony przeciwpowodziowej wskazuje na konieczność i wymóg stosowania takiej praktyki, na co dzień.

W przypadku podwyższonych stanów wody na rzece Bzurze w granicach administracyjnych miasta prowadzone są całodobowe obserwacje wodowskazów. Prowadzone są one dwutorowo. Dla swoich potrzeb obserwację lokalnych wód oraz innych rzek i ważniejszych cieków z terenu powiatu łowickiego prowadzi także placówka terenowa Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kutnie z siedzibą w Łowiczu. Wzajemna wymiana informacji jest w tym przypadku w pełni uzasadniona i konieczna. Wznowienie obserwacji wodowskazowych na wodowskazie w Łowiczu daje szansę poprawy ochrony przeciwpowodziowej i niejako wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców miasta. Pamiętajmy jednak, że prowadzenie odczytów i przetwarzanie danych w powyższym, zakresie leży wyłącznie w kompetencjach Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

ZAGROŻENIE POWODZIOWE W ZAPISACH GMINNEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

W ostatnich latach obserwuje się, niestety stałe, tendencje rozbudowy Miasta na terenach zalewowych. W przyszłości może to skutkować nadmiernymi stratami w skutek ewentualnej powodzi, czego można uniknąć, stosując wstępne działania, ograniczające zabudowę tych obszarów miejskich. W tym celu wprowadzono i z powodzeniem stosuje się odpowiednie zapisy w planie zagospodarowania przestrzennego Miasta:

- w strefie o głębokości zalewu ponad 1,5m nie należy lokalizować jakichkolwiek budowli i urządzeń trwałych,
- strefę o głębokości zalewu 0,5 do 1,5m należy traktować jako tereny rekreacyjne, pozbawione trwałej zabudowy,
- w strefie o głębokości do 0,5m można dopuścić zabudowę bez podpiwniczeń, ale konstrukcja fundamentów powinna uwzględniać możliwość zalewu.

Ogółem, w zasięgu możliwego zalewu znajduje się 40 łowickich ulic. Część z nich ulega całkowitemu zalaniu, pozostałe, jedynie w większych obniżeniach terenu. Choć szczególnego rodzaju zagrożenie dotyczy północnej części osiedla „Górki” i rejonu ulic: Wyszogrodzkiej i Gdańskiej oraz Arkadyjskiej i Poprzecznej to zagrożone

podtopieniami zabudowania - zlokalizowane przede wszystkim w III-iej, najpłytszej strefie, bywają zalewane, ale jedynie wodą o głębokości do 0,5m.

UTRZYMANIE I KONSERWACJA URZĄDZEŃ WODNYCH

Na ogólną poprawę istniejącego stanu urządzeń wodnych tj. cieków, rowów i wałów przeciwpowodziowych rzutuują pozytywnie wykonane w 2016 r. na zlecenie Gminy Miasta Łowicza roboty konserwacyjne, inżynierii wodnej w zakresie utrzymania ww. elementów. Skromne środki finansowe nie pozwalały na pełen zakres konserwacji rowów. Przeprowadzone prace ograniczone zostały do:

1. Cieku "Kostka" od ujścia do ul. Łyszkowickiej i ul. Katarzynów w okolicy "Lasku Miejskiego" oraz do ogródków działkowych przy ul. Łódzkiej o całkowitej dł. 5850 m w tym do koszenia 2500 m i do odmulenia 1200 m w wyznaczonych odcinkach, z karczowaniem krzewów, odbudową umocnień darniowych i faszynowych;
2. Rowu przy ul. Starzyńskiego wpadającego do cieku "Kostka" dł. 500 m od ujścia do ul. Kaliskiej, koszenie w całości;
3. Rowu przy ul. Makowiska za ogródkami działkowymi 900 m - do koszenia 300 m i do odmulenia 200 m w wyznaczonych odcinkach, z karczowaniem krzewów, odbudową umocnień darniowych i faszynowych;
4. Rowu przy ul. Cegielnianej i Chełmońskiego 1700 m, w tym do koszenia 900 m i do odmulenia 900 m w wyznaczonych odcinkach, z karczowaniem krzewów, odbudową umocnień darniowych i faszynowych;
5. Wałów przeciwpowodziowych z naprawą skarp i likwidacją wyrw – całkowita powierzchnia konserwacji 26000 m²
6. Rowu przy ul. Kiernozkiej i Płockiej, całkowita dł. rowu 670 m - w tym do oczyszczenia rurociągi: ϕ 600 dł. 60 m z zamuleniem 30% przekroju, rów do koszenia 300 m i do odmulenia 200 m w wyznaczonych odcinkach, z karczowaniem krzewów, odbudową umocnień darniowych i faszynowych;
7. Cieku "Malinówka", całkowita dł. 1300 m - w całości do odmulenia;
8. Rowu przy ul. Legionów i Zamkowej na odcinku 1050 m - w całości do koszenia, odmulenie rowu 150 m, odmulenie rurociągu przy ul. Blich ϕ 500 - 145 m z zamuleniem 30%;
9. Rowu przy ul. Blich, przy Zakładzie Energetycznym 40 m w całości do koszenia;
10. Rowu opaskowego przy blokach mieszkalnych ul. Czajki 400 m w całości do koszenia, do odmulenia 200 m z odbudową umocnień darniowych;
11. Rowu przy ul. Jana Pawła II całkowita dł. 900 m w tym do koszenia 300 m i do odmulenia 100 m w wyznaczonych odcinkach;
12. Cieku „Uchanka” 2600 m w całości do koszenia;
13. Placów manewrowych serwisowania 2 separatorów: przy ul. Nadburzańskiej i Bonifratskiej 300 m² do koszenia;
14. Rowu przy ul. Krótkiej dł. 40 m w całości do koszenia i odmulenia;
15. Cieku Zwierzyniec 750 m - w całości do koszenia.

Utrzymanie istniejących na terenie miasta urządzeń przeciwpowodziowych obejmuje:

Jaz piętrzący o świetle 2,0m i wysokości piętrzenia 0,8m z urządzeniem wyciągowym, przepusty wałowe 2 szt. ϕ 1000 i 2 szt. ϕ 600, kłapy zwrotne 3 szt., zastawki mechaniczne 2 szt., odcinające Park Błonie od wody powodziowej, smarowanie, malowanie, wymianę uszczeltek, spoinowanie, usunięcie zanieczyszczeń umocnienie wlotów i wylotów przepustów.

Zakres konserwacji zawierał w szczególności:

- a) usunięcie wrzuconych zanieczyszczeń,
- b) umocnienie skarp darnią - 400 m²,
- c) umocnienie rowów kiszka faszynową ϕ 15 cm - 120 mb,
- d) usunięcie zamulenia z przepustów ϕ 500 i 600 przy zamuleniu 30 % o sumarycznej dł. 205 m,
- e) dwukrotne koszenie i wygrabienie, skoszonej roślinności (dno, skarpy i po 1 m z obu stron),
- f) likwidację przeszkód tamujących przepływ,
- g) plantowanie i obsiew mieszankami traw - 900 m²,
- h) lokalne odmulenie dna,
- i) usunięcie krzewów - 500 m²

Kontynuacja wymienionych działań w kolejnych latach jest czynnikiem warunkującym wzrost bezpieczeństwa ludności w zakresie ochrony przeciwpowodziowej miasta. Realizowane w 2016 r. działania ukierunkowane na prowadzenie doraźnych prac konserwacji i czyszczenia istniejących rowów odwadniających oraz czyszczenie separatorów i osadników, gwarantują wzmocnienie oraz sukcesywny wzrost poziomu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego mieszkańców miasta i ich mienia.

Stosownie do Postanowienia Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 5 lutego 2010 r. Gmina Miasto Łowicz jest zobowiązana do uczestniczenia w kosztach utrzymania urządzeń wodnych – wału p.powodziowego rz. Bzury na terenie Miasta Łowicz (w km rzeki 567+800 – 58+514 i 58+714 – 59+904) oraz wału p.powodziowego Kanalu Ulgowego rz. Uchanki (w km rzeki 0+965 – 1+310). W związku z tym Gmina Miasto Łowicz jest odpowiedzialna za właściwe utrzymanie korony wałów, skarp i okolic wału przeciwpowodziowego, a w szczególności do:

1. Bieżącego utrzymywania w należyтым stanie technicznym, urządzeń wodnych w zakresie wykaszania roślinności i odrostów, usuwania zanieczyszczeń /śmieci/; uzupełniania ubytków gruntu, spowodowanych przez ludzi i zwierzęta, uzupełniania oznakowania dot. obowiązujących w tym rejonie zakazów;
2. Uczestniczenia w wiosennych, jesiennych, okresowych /rocznych i 5-0 letnich/ oraz doraźnych kontrolach stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych, przeprowadzanych w celu określenia niezbędnego zakresu robót, wraz z monitorowaniem stanu i ewentualną konserwacją urządzeń towarzyszących /przepusty wałowe, wyloty, itp./

W kontynuacji powyższych zamierzeń, wybrana w drodze przetargu firma realizująca prace zw. z utrzymaniem zieleni miejskiej, wykonuje w ciągu roku 4-o krotne koszenie skarp wału przeciwpowodziowego po obu stronach od jego podstawy do korony wału, na odcinku od ul. Mostowej do ul. Zamkowej (całkowita dł. 1185m), usuwa ze skarp i korony wałów powalone drzewa i inne zanieczyszczenia i uzupełnia ubytki gruntu w skarpach i koronie wałów.

W myśl wymienionego postanowienia Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi, jako zarządca wałów przeciwpowodziowych, jest zobowiązany do wykonywania prac wytyczonych zakresem obowiązków określonych przez „Prawo budowlane” oraz „Prawo wodne”, mianowicie:

1. Prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.);
2. Prowadzenia ewidencji urządzeń wodnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 grudnia 2004 r. *w sprawie sposobu prowadzenia ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów* (Dz. U. z 2005 r. Nr 7, poz. 55);
3. Wykonywania wiosennych i jesiennych przeglądów wałów przeciwpowodziowych z określeniem zakresu niezbędnych robót;
4. Wykonywania doraźnych przeglądów wałów przeciwpowodziowych np. po przejściu wód wezbraniowych (art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy *Prawo budowlane*) z określeniem zakresu niezbędnych robót;
5. Wykonywania okresowych kontroli (co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego oraz co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego), zgodnie z wymogami art. 63 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy *Prawo budowlane* oraz zgodnie z instrukcją opracowaną przez Instytut Melioracji i Użytków Zielonych;
6. Dokonywania oceny stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych;
7. Uczestniczenia w odbiorach wykonanych robót utrzymaniowych;
8. Sprawowania nadzoru inwestorskiego i finansowanie robót remontowych wałów przeciwpowodziowych;
9. Finansowania opracowania projektów dotyczących przebudowy i rozbudowy wałów przeciwpowodziowych;
10. Sprawowania nadzoru inwestorskiego i finansowanie robót dotyczących rozbudowy wałów przeciwpowodziowych;

11. Sprawowania nadzoru inwestorskiego i finansowanie robót dotyczących przebudowy wałów przeciwpowodziowych;
12. Sprawowania nadzoru inwestorskiego i finansowanie robót remontowych dot. budowli związanych z wałami przeciwpowodziowymi.

LUDNOŚĆ NA TERENACH ZAGROŻONYCH

Zestawienie ludności Miasta Łowicza, zamieszkałej we wszystkich 3 strefach obszaru zalewowego wskazuje, że zbiorcza liczba zagrożonych sięga ok. 1100 osób. Poniżej szczegółowe zestawienie ludności zamieszkałej w poszczególnych strefach:

III strefa zalewu /do 0,5 m/	- ok. 880 osób, czyli 80 % ogółu wszystkich
II strefa zalewu /0,5 - 1,5 m/	- ok. 165 osób, tj. 15 % ogółu
I strefa zalewu /ponad 1,5 m/	- ok. 55 osób, czyli 5 % ogólnej liczby

- 1) Trzeba zaznaczyć, że na obszarach zalewu o głębokości do 0,5m ewakuacja nie jest konieczna. Należy jednak dokonać wstępnego zabezpieczenia piwnic, przez osłonięcie istniejących otworów okiennych workami z piaskiem, a znajdujące się w tych pomieszczeniach wyposażenie, przenieść na wyższe kondygnacje budynku.
- 2) W pozostałych dwóch strefach zalewu, tam, gdzie woda sięgnie powyżej 0,5m, w zależności od rozwoju sytuacji powodziowej, ludność i zwierzęta będą natychmiastowo ewakuowani. Przeprowadzenie ewakuacji będzie poprzedzone wcześniejszą informacją, która określi dokładny termin i miejsce ewakuacji wraz z poleceniem zabezpieczenia pozostawionego mienia.

Na terenie zagrożonym znajdują się nieliczne zwierzęta gospodarskie w związku, z czym miejsca ich ewakuacji wskażą powiatowe służby weterynaryjne.

Miejsca ewakuacji ludności położone są poza zasięgiem obszaru zalewowego.

PROBLEMATYKA ZAGROŻEŃ POWODZIOWYCH W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH I WYCHOWAWCZYCH

- 1) Placówki oświatowe i wychowawcze podległe Burmistrzowi Miasta (w tym łowickie przedszkola) uwzględniają w swych programach zajęć dydaktycznych realizację szeroko pojmowanej tematyki bezpieczeństwa. Uczniowie, wychowankowie i personel wymienionych placówek realizuje program dot. postępowania w przypadku różnej kategorii klęsk żywiołowych, w tym powodzi. Program nauczania, obejmujący swym zasięgiem zagadnienia nawiązujące do ewakuacji uczniów, realizowany jest poprzez udział wszystkich obecnych w określonej placówce osób w próbnych alarmach i praktycznych ćwiczeniach ewakuacji, poprzedzonych szeregiem zajęć wprowadzających w problematykę ewakuacji, rodzaje zagrożeń, rozróżnianie sygnałów alarmowych, zapoznanie z oznakowaniem dróg i kierunków ewakuacji.
- 2) Placówki wychowawcze, w których składzie funkcjonują miejskie przedszkola realizują program dot. zapoznawania swych podopiecznych z rodzajami zagrożeń, sposobami ich unikania oraz postępowaniem w przypadku ich zaistnienia. Sukcesywnie prowadzone z dziećmi zajęcia edukacyjne w tym zakresie, i blisko związana z nimi tematyka ewakuacji, pozwala najmłodszym zrozumieć istotę samego procesu ewakuacji, czym ona jest, i na czym polega.

Program zajęć w każdym roku szkolnym powinien przewidywać przeprowadzenie raz na kwartał (a przynajmniej 1-2 razy do roku) praktycznych ćwiczeń ewakuacji w każdej z placówek. Próbnym alarmów może być więcej. Jak jest w istocie? Wiedzą to najlepiej kierownicy tych placówek.

ŹRÓDŁA INFORMACJI

Źródłem informacji o zaistniałym zdarzeniu, kwalifikującym się do sytuacji niezbędnego podejmowania działań reagowania kryzysowego są przede wszystkim:

- Służby miejskie,
- Punkty kontaktowe w zakładach pracy na terenie Miasta,
- Służby dyżurne Państwowej Straży Pożarnej,
- Służby dyżurne Policji,
- Dyspozytor Pogotowia Ratunkowego,
- Służby innych instytucji,
- Dyżurna Służba Operacyjna Starostwa Powiatowego,
- Służby dyżurne gmin sąsiednich,
- Każda osoba, która zaobserwowała zdarzenie,
- Media.

UZYSKIWANIE POMOCY

W związku z potrzebą podejmowania wzajemnego współdziałania i udzielania niezbędnego wsparcia podczas występowania wszelkich zagrożeń, w tym również zagrożeń powodziowych, Burmistrz Miasta Łowicza zawarł obustronne *Porozumienia* z Wójtami Gmin sąsiednich, zawiązujące dalszą współpracę między Gminą Miasto Łowicz, a Gminą Łowicz, Nieborów i Chańno.

Wymienione współdziałanie będzie polegać na:

1. Wymianie informacji o podjętych działaniach reagowania kryzysowego, w tym działań obejmujących swym zakresem podejmowane przedsięwzięcia ochrony przeciwpowodziowej.
2. Wymianie danych o siłach i środkach możliwych do udzielenia w celu wsparcia działań prowadzonych na terenie jednej lub drugiej Gminy.
3. Organizacji łączności, ostrzegania oraz współdziałania w przypadku prowadzenia wszelkich działań reagowania kryzysowego, w tym działań ochrony przeciwpowodziowej.

Miasto, nie jest zdane tylko na siebie i pomoc sąsiedzka.

Celem zabezpieczenia pomocy na innych płaszczyznach - jeżeli pomoc gmin sąsiednich okaże się niewystarczająca lub, gdy żadna z nich nie będzie dysponowała w danej chwili niezbędnymi siłami i środkami możemy liczyć na pomoc Starosty Powiatowego, gwarantuje to zapis ustawy.

Skierowanie do pomocy takich sił i środków może również nastąpić ze szczebla wyższego, tj. województwa. Jest to możliwe odpowiednio:

- na prośbę gminy /Burmistrza/,
- w wyniku własnej oceny Starosty lub Wojewody.

Ważną z punktu widzenia bezpieczeństwa ludności, informacją dot. ochrony przeciwpowodziowej, jest fakt zawięzania *Porozumienia w sprawie współdziałania pomiędzy Wojewodą Łódzkim a Dyrektorem Okręgowym Służby Więziennej w Łodzi*, na mocy, którego istnieje możliwość pozyskania osadzonych z zakładów karnych zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego do prac zw. z ograniczeniem skutków powodzi. Miasto Łowicz sposobność taką wykorzystało. Podczas powodzi 2010 roku na rzecz miasta pracowało nieodpłatnie 100 więźniów, oddelegowanych z Zakładu Karnego w Łowiczu do napętniania worków z piaskiem.

DOSTAWY WODY

Zagrożenie powodziowe i jego skutki powodować czasowe zakłócenia w dostawach wody pitnej dla mieszkańców i gospodarki przemysłowej. Priorytetowym zadaniem spoczywającym na władzach Miasta stają się w owym czasie niezbędne dostawy wody pitnej dla ludności.

1. Na mocy Porozumienia Gminy Miasta Łowicza z Okręgową Spółdzielnią Mleczarską w Łowiczu z dnia 5.12.2008 r. w sytuacjach wystąpienia awarii ujęć wody lub w przypadku innych zdarzeń nadzwyczajnych, w następstwie, których dostawy wody dla mieszkańców Miasta będą czasowo ograniczone lub uniemożliwione, OSM udostępni nieodpłatnie Miastu 4 cysterny na wodę o łącznej pojemności 51m³ (w ciągu 3 godz. od podjęcia decyzji o takiej potrzebie).
2. Cysterny będą wykorzystywane doraźnie przez Zakład Usług Komunalnych w Łowiczu do celów dystrybucji wody, jako awaryjne zastępcze źródło dostaw wody dla mieszkańców miasta.

W trosce o zapewnienie ciągłości dostaw wody przez ZUK Ujęcie Wody przy ul. Blich wyposażono w agregat prądotwórczy GZPP-250s (mocy 200 kW), dzięki któremu utrzymuje się ok. 40% wydajności stacji w czasie możliwych zakłóceń w dostawach energii elektroenergetycznej, zasilającej dwustronnie Ujęcie Wody w energię elektryczną.

PODSUMOWANIE

Wymienione w niniejszym materiale działania, ukierunkowane na niezbędne wzmocnienie ochrony przeciwpowodziowej miasta oraz jego mieszkańców i ich mienia są realizowane w praktyce każdego roku. Praktycznym testem sprawdzającym funkcjonowanie przyjętych procedur i rozwiązań stosowanych w walce z zagrożeniem powodziowym były działania zawierające się w Zarządzeniu Nr 185/2013 Burmistrza Miasta Łowicza z dnia 7 czerwca 2013 roku w sprawie ogłoszenia alarmu przeciwpowodziowego na terenie Gminy Miasto Łowicz (spowodowane znacznym przekroczeniem stanu alarmowego wód rz. Bzury poprzedzone Zarządzeniem Nr 18/2013 Starosty Łowickiego z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie ogłoszenia alarmu przeciwpowodziowego na terenie Powiatu Łowickiego).

W zakresie priorytetowych na tym etapie działań było:

- całodobowe monitorowanie poziomu, wezbranych lokalnych wód i stanu wałów przeciwpowodziowych oraz urządzeń hydrotechnicznych (we współpracy z zarządcami obiektów).
- prowadzenie bieżącego monitoringu stanu przygotowań do ewentualnej ewakuacji ludzi, zwierząt i mienia na najbardziej zagrożonych terenach (ze szczególnym uwzględnieniem możliwości zarządzenia natychmiastowej ewakuacji ludności i koordynowania jej przebiegu na terenie miasta).
- monitorowano przebieg podjętych działań ratowniczych wraz z koordynowaniem tych działań.
- prowadzono także monitoring koniecznego w tego rodzaju zdarzeniach, utrzymywania sił i środków będących w gotowości do udziału w akcji przeciwpowodziowej.

Jednostki organizacyjne Miasta oraz kierownicy miejskich służb z terenu Miasta Łowicza, zobligowani zostali do niezwłocznego przekazywania Burmistrzowi Miasta i Staroście Łowickiemu informacji o podjętych działaniach i rozwoju sytuacji powodziowej na administrowanym terenie. Do chwili odwołania alarmu (w dniu 13.06.2013 r.) informacje o podejmowanych działaniach przekazywano do Miejskiego Centrum Reagowania Kryzysowego Urzędu Miejskiego w Łowiczu, Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Łowiczu oraz Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Łodzi.

Należy wyraźnie podkreślić, że ubiegłoroczne zdarzenia zw. z występowaniem na terenie Miasta Łowicza, lokalnych podtopień, zalewów i powodzi, do jakich dochodziło na tym terenie również w latach ubiegłych oraz podejmowane w wyniku ich istnienia odpowiednie decyzje, są dla nas wszystkich najlepszym sprawdzianem prawidłowości, wypracowanych w drodze wieloletnich doświadczeń metod w walce z żywiołem wody.

Zdarzenia ostatnich lat, ugruntowane praktyczną wiedzą dowiodły, że powierzane, dyrektorom i naczelnikom jednostek organizacyjnych, kierownikom służb miejskich i instytucji podporządkowanych Burmistrzowi Miasta zadania, zw. z przygotowaniem i prowadzeniem działań ochrony przeciwpowodziowej (przy wydatnym wsparciu sił i środków łowickiej KP PSP oraz lokalnych OSP) wykonywane są należycie. Ich efektywność i dobry stopień przygotowania do realizacji zadań przeciwpowodziowych na każdym szczeblu możemy dostrzec w praktycznym działaniu niemal każdego roku w zdarzeniach rzeczywistych...

BURMISTRZ

Krzysztof Jan Kaliński

Oprac. M. Bajon
Stanowisko ds. Zarządzania
Kryzysowego

ZESTAWIENIE

INSTYTUCJI UCZESTNICZĄCYCH NA RÓŻNYCH ETAPACH, W DZIAŁANIACH
OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ NA TERENIE MIASTA ŁOWICZA

Lp.	Nazwa jednostki organizacyjnej	Adres	Telefon
Starostwo Powiatowe w Łowiczu			
1.	Starostwo Powiatowe w Łowiczu (Centrala)	Łowicz, ul. Stanisławskiego 30	(46) 837-59-02
	Biuro Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych		(46) 837-88-46
Zakład Usług Komunalnych			
2.	Zakład Usług Komunalnych	Łowicz, ul. Armii Krajowej 2 B	(46) 837-38-46
	Magazyn Główny ZUK (Sprzętu Ciężkiego)		(46) 837-36-62
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej			
3.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Łowicz, ul. Kaliska 6	(46) 837-41-55
Polski Czerwony Krzyż			
4.	Polski Czerwony Krzyż	Łowicz, ul. Stanisławskiego 23/5	(46) 837-21-80
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Łowiczu			
5.	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej	Łowicz, ul. Seminaryjna 4	(46) 837-69-67
Komenda Powiatowa Policji w Łowiczu			
6.	Komenda Powiatowa Policji	Łowicz, ul. Bonifraterska 8	(46) 837-69-30
Powiatowy Zarząd Dróg w Łowiczu			
7.	Powiatowy Zarząd Dróg	Łowicz, ul. Jana, Pawła II Nr 173/175	(46) 837-22-47
Rejon Dróg Wojewódzkich w Łowiczu			
8.	Rejon Dróg Wojewódzkich	Łowicz, ul. Jana, Pawła II Nr 173/175	(46) 837-53-41
Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Łodzi Rejon w Łowiczu			
9.	Rejon Łowicz	Dzierzgow 114, 99-416 Nieborów (przy zjeździe z A2 na węzle „Skierniewice”)	(46) 830-25-90 fax. (46) 837-53-00 lowicz@lodz.oddkia.gov.pl
Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi - Inspektorat Powiatowy w Łowiczu			
10.	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi Inspektorat Powiatowy w Łowiczu	Łowicz, ul. Pijarska 1	(46) 837-56-61
Zakład Energetyczny Łódź Teren S.A. - Rejon Energetyczny w Łowiczu			
11.	Zakład Energetyczny Łódź Teren S.A. - Rejon Energetyczny w Łowiczu	Łowicz, ul. Mostowa 30	(46) 837-36-08, 837-36-05
Zespół Opieki Zdrowotnej w Łowiczu			
12.	Zespół Opieki Zdrowotnej w Łowiczu	Łowicz, ul. Ulańska 28	(46) 837-56-11, 837-53-68
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łowiczu			
13.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łowiczu	Łowicz, ul. Podrzeczna 24	(46) 837-64-94
Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Łowiczu			
14.	Powiatowy Inspektorat Weterynarii	Łowicz, ul. Starościńska 5 A	(46) 837-52-88
Caritas Diecezji Łowickiej			
15.	Caritas Diecezji Łowickiej	Łowicz, ul. Stary Rynek 20	(46) 837-64-56, 837-66-45
Caritas - Siostry Bernardynki			
16.	Caritas - Siostry Bernardynki	Łowicz, ul. Sienkiewicza 15	(46) 837-34-63
Biuro Prognoz Meteorologicznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie			
17.	Biuro Prognoz Meteorologicznych IMGW w Warszawie	Warszawa, ul. Podleśna 61	(22) 834-50-97
Wojewódzki Komitet Przeciwpowodziowy w Łodzi			
18.	Wojewódzki Komitet Przeciwpowodziowy w Łodzi	Łódź, ul. Piotrkowska 104	(42) 833-02-06 (42) 833-17-60

Lp.	Nazwa jednostki organizacyjnej	Adres	Telefon
1	2	3	4
Urząd Gminy w Bielawach			
19.	Urząd Gminy Bielawy	99-423 Bielawy	(46) 838-26-60, 838-26-95
Urząd Gminy w Chaśnie			
20.	Urząd Gminy Chaśno	99-413 Chaśno	(46) 838-13-64
Urząd Gminy w Domaniewicach			
21.	Urząd Gminy Domaniewice	99-434 Domaniewice	(46) 838-35-22, 838-35-87
Urząd Gminy w Kiernozi			
22.	Urząd Gminy Kiernozia	99-412 Kiernozia	(24) 277-90-80
Urząd Gminy w Kocierzewie Południowym			
23.	Urząd Gminy Kocierzew Płd.	99-414 Kocierzew Płd.	(46) 838-48-25
Urząd Gminy w Łowiczu			
24.	Urząd Gminy Łowicz	Łowicz, ul. Długa 12	(46) 837-35-39
Urząd Gminy w Łyszkowicach			
25.	Urząd Gminy Łyszkowice	99-420 Łyszkowice	(46) 838-87-84
Urząd Gminy w Nieborowie			
26.	Urząd Gminy Nieborów	99-416 Nieborów	(46) 838-56-13, 838-56-65
Urząd Gminy w Zdunach			
27.	Urząd Gminy Zduny	99-440 Zduny	(46) 838-74-26, 838-74-23
Starostwo Powiatowe w Łęczycy			
28.	Starostwo Powiatowe w Łęczycy	Łęczycza, Plac T. Kościuszki 1	(24) 721-32-17
Polski Związek Wędkarski - Zarząd Okręgu w Skierniewicach			
29.	Polski Związek Wędkarski Zarząd Okręgu w Skierniewicach	Skierniewice, ul. Brzozowa 4	(46) 833-01-05